

Хэбзэгъэуцугъэр, цыфхэм яфитыныгъэхэр къаухъумэх

Адыгеим и Прокуратурэ иколлегие тыгъуасэ зэхэсигьоу илагъэм мы структурэм икъулыкъухэм блэкыгъэ ильэсым һофэу ашлагъэм изэфэхьысыжъхэр щашыгъэх, 2018-рэ ильэсымкіэ пшъэрыльхэр щагъэнэфагъэх.

Іофхъабзэм хэлэгъагъэх Адыгэ Республикаам и Лышьхэу Къумпыл Мурат, УФ-м и Генеральне прокуратуре Къыблэ федеральне шъолтырымкіэ и Гъэорышилпэ ипашу Константин Сомовыр, Урсыем игенеральне прокурор иупчіэжъэгъоу Галина Токаревар, хэбзэхъумэкло къулыкъухэм япашхэр, нэмүкіхэри.

АР-м и Лышьхъэ пэублэ псалъэ къышызэ, бзэджэшшагъэхэм апшүеклөгъэним, цыфхэм яфитыныгъэхэр зэтегъэуцожъигъэхэм, нэмүкіхэмкія блэкыгъэ ильэсым республикам ипрокуратурэ икулыкъушэхэм апшүюхъо зэрхъагъэр, ашкіэ ахэм зэрафэрэзхэр къиуагъ. Тапэкія язэпхыныгъэ агъэлтийнм фэш анахъэу анаэ зытырагъэтын фэе лъэнүхээр къигъэнэфагъэх. Мышкія анахъэу ынаэ зытыридзагъэр социальнэ ыкыя экономическа лъэнүхээмкія хэбзэгъэуцугъэр гъэптигъэнэхэр арь. Социальнэ пшъэрыльхэр гъэцэкігъэнхэм, бюджетым ихахъохэр нахьы-

бэ шыгъэнхэм мы уахъэм мэхъанэшхо араты. А пстэури зыфэорышэн фээр зы — цыфхэм ящылкіэ-псэукэ нахьышу шыгъэнэхэр ыкыя ахэм яфитыныгъэхэр къеухъумэгъэнхэр арь. Прокуратурэм ипшъэрыльхэр дээжоу зэргээцаклэхэрэм кынкіэлтикъуагъ республикам ёыпсэурэ нэбгырэ 250-м ехүуме япсэуплэ ыкыя социальнэ фитыныгъэхэр зэтегъэуцожъигъэх, псэуплэ-коммунальнэ хъызметэм ипредприятихэм атель чыфэр сомэ миллион 42,9-кія нахь маклэ зэрхъугъэхэр. Республикаам ипашу къызэриулаамкія, лэжъаплкія итынкія чыфы зытэлтигъэхэ предприниматель 32-мэ һоф адашлаагъ, аш ишшүаагъялкія цыфхэм сомэ миллион 19-м ехъу афызэклагъяжъыгъ. Предпринимательхэм яфитыныгъэхэр къеухъумэгъэнхэм мэхъанэшхо зэрилэр, ашкія ведомствэм һофу ышлэрэлтэйн зэрэфаер хигъенэфыкыгъ.

— Зянэ-зятае зимыэжъхэм псэуплэхэр, сабыибэ зэрыс уна-

гъохэм чыгу Iахъхэр ягъэгъотыгъэнхэм, фэтэрыбэу зэхэтунхэм яшын зиахъщэ хэзэйльхэгэе цыфхэм яфитыныгъэхэр къеухъумэгъэнхэр пшъэрыльшъхьал, — къиуагъ Къумпыл Мурат. — Прокуратурэм къэбарэу кытлэгъиахъэрээр зэкэ зэхэтэфы, хэукунонгъэхэр дэгээзыжъигъэнхэм амалеу тиэретэхъилэ. Анахъэу ар зыфгэхъыгъэхэр къольхъэ тын-тыхыным пшъуеклөгъэнэхэр арь. Ильэсэу тызхэтэм игъэтхапэ УФ-м и Президент ихэдзынхэр тикээралью щыкшо ѿтх. А лъэнүхэ къулыкъу ыкыя ведомствэ зэфшэхъяфахэм анаэ тырагъэтин, язэхынгъэе агъэлтигъен фэе. Джаш фэдэу наркоманием пшъуеклөгъэним һофыгъутинэллэгъу идгээхэр хууштэл, аш епхыгъэ дэо тхылтыбэ кытлэгъ. Наркотикхэм ялгээхынкія бзэджашхэм шыклавлэхэр («сетевые технологии» зыфалорэр) къагъотых, аш тыпэуцужын, общественнэ щыннэхъягъэр, цыфхэм, анахъэу ныбжыкіяхэм, япсан-

уныгъэ къэтыхуу мэн фад. АР-м и Лышьхъэ къызэрэхигъэштигъэу, УФ-м и Президент тэу Владимир Путиним зэрэлтиэрэмкія, джыэрэ уахъэм щыннэгъэ ильэнүкъо пстэуми прокуратурэм мэхъанэшхо ашыри. Хэбзэгъэуцугъэр зыукъохэе псынкія пшъэдэкыжъ ягъэхыгъэнхэм амалеу тиэретэхъилэ. Арышь, ар къызфигъефдээзэ республикэ прокуратурэм шуагъэ къэзитыщхэ унашьхэр ышынхэу, пшъэрыльхэу ыпашхъэ щытхэр зэшүүхынхэу зэрэшгүхъэрээр Къумпыл Мурат къиуагъ.

Зэхахъэм къышыгүштигъэхэм ыкыя ведомствэм иоффшэн зэригъэцаклэхэр уасэ фашыгъи федеральне инспектор шыклавэу Сергей Дрокинимрэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэмрэ.

Нэүжүм АР-м ипрокурор шыклавэу Марк Большедворскэм ильэсым изэфхьысыжъхэр къышыгъэх, тапэкія анахъэу анаэ

зытырагъэтышт лъэнүхъохэр къыгъэнэфагъэх. Аш къызэрэхигъэмкія, 2017-рэ ильэсым федеральне хэбзэгъэуцугъэм юльэнүкъо къеухъумэгъэнхэм аханхъэу анаэ тырагъэтигъ. Джаш фэдэу цыфхэм коммунальнэ фэл-фашхэр зэрифшшуашу афагъэцэкленхэр, мышкія хуукъонигъэхэу щынхэр дэгээзыжъигъэнхэр пшъэрыльшъхьал щытгъэхэм ашыц.

М. Большедворскэм къызэрэхигъэштигъэмкія, республикаам ихэбзэхъумэкло къулыкъухэм яло зэхэлтээ һоф зэрэзэдэшгэшгэштээ ишшүаагъялкія бзэджашгэшгэштээ зэрхъагъэхэм ягъягъээ процент 13,5-кія нахь маклэ хууль. Бзэджашгэшгэхэм япроцент 68,8-р зэхахыгъ. Къольхъэ тын-тыхыным пшъуеклөгъэнхэмкія иоффшэнир агъэлтигъэшгэш, нэбгырэ 484-мэ дисциплинарнэ ыкыя административэ пшъэдэкыжъ ярагъэхыгъ, уголовнэ һоф 18 къызэуахыгъ.

**ТХЬАРКЬОХЬО
Адам.**

Лабораторием ишшүаагъэкі...

Зыкі медицинэ лабораториө Адыгеим щагъэпсыгъ. Ар Адыгэ республике клиническэ сымэджецым епхыгъэу агъэпсынэм

иоффигъо ильэсым къыклоц зэшүуахыгъ. Аш ишшүаагъялкія ильом ыкыя псынкія, шыпкъагъэ хэльхэу лабораториө

уплъекүнхэр сымаджэм фашынхэ алъэкыщт. Зэрэштиймкія, сымаджэр зыщыпсэурэм ельтыгъэу зэпхыгъэ

поликлиникэм анализхэр щетых ыкыя ахэм якіеуххэр аш къышыратыжых. Аш даклоу нэмүкі учреждениехэм клохээ анализ зэфшэхъяфахэр щатынхэ фаеу хууштагъэ. Джы ар дэгээзыжъыгъэ хуушт. Зыхэтхэгъэ поликлиникэм цыфым лъыр щетыш, ар хэушхъяфахыгъэ машинэхэмкія лабораториякэм разшалтээ.

Адыгэ Республикаам псаунгээр къеухъумэгъэнхэмкія и Министерствэ къызэртигъэмкія, республикаам сымэджецым къышызэуахыгъэ лабораториө ишшүн сомэ миллион 29-рэ фэдиз пэуухыгъ. Непэрэ лъэхъаным диштэрэ автоматическэ анализатор 12-у аш чэлхэр информационнэ системэкэ зэпхыгъэх.

«Уплъекүнхэр зэпхыгъэхэу зэрэхъугъэм ишшүаагъялкія анализхэм яшын изытэл зыкынэтишт, мылькоу теклодэштэр нахь маклэ хуушт. Уахътэу сымаджэм аш тыригъекодэштми

къышыкія», — министерствэм ипресс-къулыкъу щыхагъэунэфыкыгъ.

Зыкі гупчэ лабораториө щыннэфэ сымаджэр къеклюзэ чынгээ зэфшэхъяфахэм анализхэр аштыштыгъэх. Аш цыфхэр рымыразэхэу къедаочтагъэх.

Адыгэ Республикаам и Лышьхъэу Къумпыл Мурат лъэшэу ынаэ зытыригъэтэре лъэнүхээм медицинэр ашыц. Медицинэ технологиякія Адыгеим къызэрэлтыгъэситхэм, ифэшшошэ лъэгаплэ медицинэ іэпшшэгъур зэрэнагъэситхэм, фэл-фашхэр сымаджэм фагъэцаклэхэрэм язытэл зэрэдэгүштим иоффшэн зэрэфигъэорыштэрээр зэлуклабэмэ Лышьхъэм къащиуагъ.

Адыгэ имединэ хэхъонигъакія ышыгъэм — зыкі гупчэ лабораториө — ар джыри зэ къыгъэшыпкъажыгъ. **ИШШЫНЭ Сусан.**

Тарихъымрэ щыІэнүгъэмрэ

Мыекъуапэ заом игуучагъ

Хэгъэгү зэошхом ильэхъан фашист техаклохэр Мыекъуапэ щызэхакъутэхи, къалэр шъхвафит тидзэкіолхэм зашыжыгъэр ильэс 75-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ зэхахъэм тыгъасэ тыхэлэжъагъ.

Мыекъуапэ культурэмкэ и Унэу «Гигантам» сурэтхэм якъэгэлтээгъон кыщыззяуахыгъ. Клэлэдажаклохэм Хэгъэгү зэошхом елтыкіэу фырьлэр ясурахтэм къашалотагъ. Ольга Шутько, Тхапшэкъо Маринэ, Елена Аведисовам, нэмийкхэм заом ёхылэгъэх сурэтхэр дэгъо ашыгъэх. Заом кыкыгъэ письмэм унагъом щеджэх, тидзэкіолхэр алэкіэ ильгъэх, пыйхэр зэклэхэжъых, фэшхэфхэри гум къегущыыкъых.

Культурэм и Унэ машлоу щыблэрэм дэжь пшашхэхэр щытых, дзэкіол шъуашхэхэр ашыгъхэу заом инэктубхээр нэгум кыклагъеуцох.

Зэхахъэу залым щыклагъэм я 9-рэ Мыекъуопэ шхончэо дивизиен иветеранхэр, дивизиен икомандирэу щытыгъэ Александр Дорофеевыр, Адыгейим иветеранхэм я Совет илашээ Къуаджэ Аспълан, аш иофшэгъухэу Нэхэе Юр, Леонид Рудяк, фэшхэфхэри ныбжыкхэм гүшгэгъу афэхъуягъех.

Тарихъ щынэхэхэмкэ докторэу Ацумыж Казбек фашист техаклохэр Кавказым зэрэрафыжыгъэхэм, Сталинград

заом къатегущыагъ. Зэхахъэм клэлэдажаклохэм патриотическэ ордхэр кыщауагъех, театраллизованнэ едзыгъохэр кыншашыгъех. Мамыр псэукіэр гэптигъээнир зэклеми зэдь-

рялофу зэрэштыр зэхахъэм щыхагъеунэфыгъыгъ.

**САХЫДЭКЬО
Нурбый.**

Сурэтыр зэхахъэм кыншытхыгъ.

Унэгъо 600-м ехъумэ атырагоющэштых

Сабыибэ зэрыс унагъохэм аратыщт чыгу Іаххэр Мыекъуапэ кыншахыгъех. Зэрагээнэфагъэмкэ, мы ильэсэм чыгу Іахь 600-м ехъу ахэм атырагоющэшт.

Къэлэ администрацием кыншэрэшцауагъэмкэ, псэуплэхэр ашынхэмкэ унэгъо 84-мэ поселку Родниковэм, унэгъо 522-мэ — ыпэкіэ аэропортэу щытыгъэм дэжь чыгу Іаххэр ашатыщтых.

— Адыгейим икъэлэ шъхвааэ иаэропортэу щытыгъэм дэжь щагъэнэфэгъе чыгу Іаххэм адресхэр ятыгъэнхэм иофшэн ыклем фэклигъ, ахэр сабыибэ зэрыс унагъохэм атырагоющэшт.

Пшъэрэлхэр зэшохыгъэх зэрэхурэм лээппэе Мыекъуапэ имэр иэнатэ зынэцэкіэрэ Андрей Гетмановыр, — къеты къэлэ администрацием ипресс-кулыкъ.

Учетым хэт цыфхэр (заявлениер зыншатхыгъе мафэм елтыгъеу) къэлэ администрацием мыльку гъэйорышэнэмкэ и Комитет 2018-рэ ильэсэм мэзаем и 13-м щегъэжъа-гъу кырагъеблэгъэштых.

Заом хэтыгъэхэм, тылым щилэжъагъэхэм, юофшэнным иветеранхэм ыкли ахэм яунагъохэм йэпыгъу ягъэгъотыгъэнным фэш юф зыншэхэрэм ямэфэ лэжъапкэ афэтупщигъэнир Адыгейим хэбзэшту щихъугъ.

Мы шушэ юфхэбзэм имэхъанэр йэпыгъу зэрараташт закъор арэп, тинахъижъхэр апсэ емыблэжъхэути Хэгъэгү кыншэрэхуямаагъэр хабзэми нахыкхэм къа-зэрагуриорэм, щымыгъэхэм яшэжъ зэрэдгэлэлжъарем, шъхваа ўкы лытэнгъеин

зэрафэтшырэм ар яшыхъат. 2018-рэ ильэсэм Адыгейим нэмийц-фашист техаклохэр рафыжъхи, шъхвафит зашыжыгъэр ильэс 75-рэ мэхъу. Тиреспубликэ ипсэуплэ пстэуми шэжж юфхэбзэхэр, «Лыхъужынгъэм исыхъатхэр» ашыклоштых. Тихэгъэгү итарихъ

шынкъягъэ хэльэу ныбжыкхэм ядъешшэн фае.

Хэгъэгү зэошхом хэлэжъагъэхэм ыкли иветеранхэм йэпыгъу ягъэгъотыгъэнным фытэгъэпсыхъэгъе юфхэбзэхэр республикэ фондэу «Теклоныгъ» зынфиордэм Адыгэ Республиком иветеранхэм я Советрэ зэра-

хъэх. Аш къыдыхэлтыгъэу предприятиехэм, учреждениехэм, организациехэм ящаэхэм ыкли яофшэнхэм, унэе предпринимательхэм зафэтгъа-зэ ямэфэ лэжъапкэ шушэнным пэуягъэхъанэу.

Ветеранхэм (пенсионерхэм) йэпыгъу ягъэгъотыгъэнэмкэ

Адыгэ республикэ фондэу «Теклоныгъ» зыфилуу Советскэ Союзым и Лыхъужъеу Андырхье Хүснен ыцэ зынхырэм иреквизитхэр:

ИНН/КПП 0105051524/010501001

Классификация: Филиал «Южный» Банка ВТБ ПАО г. Ростов-на-Дону

р/сч 40703810500230000327

Корсчет

30101810160150000063

БИК 046015063

Адыгэ Республиком иветеранхэм я Совет Фондэу «Теклоныгъэм» управлений

Студентхэр хэлэжъагъэх

Врач сэнэхъатыр кыззэкіэзыгъэхъэхэрэ ныбжыкхэм зэральытэрэмкэ, гъогурыкъонам ишапхэхэр 13пэдэлэл зэрашырэр ары хуугъэ-шэгъэ гомыухэм ляпсэ афэхъурэр.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическе университетын медицинэмкэ и Институт стоматологиэмкэ ифакультет щеджэхэрэ студентхэм гъогурыкъонам ишапхэхэр зэрифешуашу ныбжыкхэм агъэцэкіэн Татьянэ и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкыр рапхыгъ. Гъогурыкъонам ишапхэхэр ныбжыкхэм амбульонхэу, лъэрсрыкъохэм анаэ аанахъэу гъогу зэпрыкыпхэм атырагъэтэнэу къяджагъэх. Мыш гу лъатэнэмкэ 13пэгъу къафэхъугъэх. Гъогурыкъуабэ юфхэбзэм къыхэлэжъагъ. Ахэм кыншэрэхагъэштыгъэмкэ, гъогу зэпрыкыпхэм нахь унаэ атебдээнэм табличкэ лыдыхэрэр фэфорышэх.

Водитель 14 къаубытыгъ

Чэш-зымафэм кыклоц Адыгейим игъогухэм хуугъэ-шэгъи 2 къатехъухъагъ, ахэм зы нэбгырэ ахэкіодагъ, шобжхэр зытешагъэхэри ахэтих.

АР-м хэгъэгү клоц юфхэмкэ и Министерствэ кыншэрэтигъэмкэ, ыпшъэкэ зигугуу къетшыгъэ уахтэм кыриубытэу ешъуягъэхэу машинэр зыгъэйорышшэштыгъэ водитель 14 Къэралыгъо автоинспекцием икъулыкъушибэхэм къаубытыгъ.

Мы ильэсир кыншхагъэм кыншыуяблагъэу гъогурыкъонам ишапхэхэр аукъуягъэхэу хуугъэ-шэгъэ 978-рэ тиреспублике щагъеунэфыгъ. Ахэм ашыщэу 108-р лъэрсрыкъохэм зэрхъэгъэхэу хэукононгъэх.

Шушэ йэпыгъум къежэх

Заом хэтыгъэхэм, тылым щилэжъагъэхэм, юофшэнным иветеранхэм ыкли ахэм яунагъохэм йэпыгъу ягъэгъотыгъэнным фэш юф зыншэхэрэм ямэфэ лэжъапкэ афэтупщигъэнир Адыгейим хэбзэшту щихъугъ.

Мы шушэ юфхэбзэм имэхъанэр йэпыгъу зэрараташт закъор арэп, тинахъижъхэр апсэ емыблэжъхэути Хэгъэгү кыншэрэхуямаагъэр хабзэми нахыкхэм къа-зэрагуриорэм, щымыгъэхэм яшэжъ зэрэдгэлэлжъарем, шъхваа ўкы лытэнгъеин

зэрафэтшырэм ар яшыхъат. 2018-рэ ильэсэм Адыгейим нэмийц-фашист техаклохэр рафыжъхи, шъхвафит зашыжыгъэр ильэс 75-рэ мэхъу. Тиреспубликэ ипсэуплэ пстэуми шэжж юфхэбзэхэр, «Лыхъужынгъэм исыхъатхэр» ашыклоштых. Тихэгъэгү итарихъ

шынкъягъэ хэльэу ныбжыкхэм ядъешшэн фае.

Хэгъэгү зэошхом хэлэжъагъэхэм ыкли ягъэгъотыгъэнным фытэгъэпсыхъэгъе юфхэбзэхэр республикэ фондэу «Теклоныгъ» зынфиордэм Адыгэ Республиком иветеранхэм я Советрэ зэра-

хъэх. Аш къыдыхэлтыгъэу предприятиехэм, учреждениехэм, организациехэм ящаэхэм ыкли яофшэнхэм, унэе предпринимательхэм зафэтгъа-зэ ямэфэ лэжъапкэ шушэнным пэуягъэхъанэу.

Ветеранхэм (пенсионерхэм) йэпыгъу ягъэгъотыгъэнэмкэ

Тизэдэгүүшүүлэх

СЭКҮАТНЫГЬЭ ЗИЛЭХЭМ НАХЬЫБЭУ...

**ЮФШЛПЭ ИУХЬАНЫМ ҮНҮБЖЬ НЭСҮГҮҮЭ АДЫГЕИМ ИСҮР НЭБГҮРЭ
МИН 200-М ТЛЭКЛУ ЕХҮУ.**

Ахэм ашыщэу нэбгүрэе 2102-р ары юфшлпэ чылпэ имылэу цыфхэм юфшлпэ чылпэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкэ Федеральна куулыкүм AP-мкэ и Гээлорышлпэ блэкыгье 2017-рэ ильэсүм зыщягъэтхыгъэр. Ар юфшлпэ иухьаным зынубжь нэсүгъэхэм язы процент нылэп. 2016-рэ ильэсүм 1,2-рэ зэрэхуутыгъэр. Юфшлпэ зымыгъотыхэрэем икью юпилэгүү ятыгъеням фытегъэстхэгүү федэралын програм-

«Блэкыгъэ ильэсүм Юфшлпэ чылпэ зимили нэбгүрэ 770-рэ еджэлпэ зэфэшхэхэм ашдегъэджааг. Ахэм анэмкэу са- бый кызэрафхэхүгъэм пае отпуск щилэ бзылъфыгъэ 31-мэ, пенсием щилэу, Юфшлпэ Иухьажы зышлоигъох нэбгүрэ 34-мэ сэнэхьат тедзэхэр зэрагъэгъотыжынхэмкэ Иэпилэгъу тафхуугъ.

мэй 2014 — 2020-рэ ильэс- хэм ательятаагээм 2017-рэ ильэсүмкэ кыдэлтигъэгъэ пстэури хээзигэе имылэу зэрагъэцаклэрэм ишугъэхэл аччагъэр ильес къес къехыхи. Цыфхэм юфшлпэ чылпэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкэ Федеральна куулыкүм блэкыгъэ ильэсүм иапэрэ мэзихкэ зэфэхысыж- хэр зешыхэм, AP-м щилэ Гээлорышлпэ къэралыгъо фэл-фашлэу зыфэгъэзагъэхэр зерилцэлхэмрэмкэ Урысие м 5-рэ чылпэри шиубытгы.

Джы мы 2018-рэ ильэсүу къихъагъэмкэ пшьерилхэу зыфагъэуцужыгъэхэм, анахъу аналэ зытагъэтхэрэм, нэ- мыхкэхэм афэгъэхыгъэу зедэгүүгъиэгъу Гээлорышлпэ ипашэу Галина Цыганковам джырэблагъэ дэтшыгъ.

— Блэкыгъэ ильэсүм сэ- къятныгъэ илэу юфшлпэ иухьем зышлоигъохэм тиналэ атетыгъ, — кынчагъ аш. — Мы лъэнкъомкэ нахьыбэу юфшлпэ федералын хэбзэ органхами пшьериль кытфагъэуцугъ. Нэбгүрэ пэпчъеконлэхэл гъэнэфагъэ къифэд- гъотынм тыльын ыкы аш шуга- гъэ кызэртигъэр къэлэгъуагъ. 2016-рэ ильэсүм сэкъят- ныгъэ зилэу юфшлпэ фаеу кытэоллагъэхэм япроцент 30-м таделагъэмэ, блэкыгъэ ильэсүм аччагъэр процент 40,4-м нэдгээсигъ. Ар нэбгүри 168-рэ. Ахэм анэмкэу нэб- гүрэ 25-мэ гъэсэнгъэ зэрагъэгъотынхэмкэ Иэпилэгъу тафхуугъ, ахэм ашыщэу нэбгүри 10-р Юфшлпэ Иудгъэхъагъ.

— 25-рэ сэнэхьат зэрагъэгъо- тыгъэу къачлэхых, ау ахэр зе- ккэ Адыгейим щилэхэр. Нэмыкэ субъектхэм къарыкыгъэхэм агъэзэхы, тиреспубликэ щилэу къенаагъэхэм ашыщхэм зиеджэн льзыгъэхэлтэхэр къажыхых. Ардэ къенаагъэхэм ашыщэу юф- шилэн амал ыкы шоигъонигъэ зилэхэр юфшлпэ иухьанхэмкэ юпилэгъу тафхуугъ.

СЭКҮАТНЫГЬЭ ЗИЛЭХЭМ АШТЭНХЭМ

Пээхэу аш кынчагъэлтигъэ. Гу- щилэм пае, сэкъятныгъэ зилэ

пээшт. Джаш фэдэу юф- шлпэ чылпэхэр къэзы- тыхэрэм сэкъятныгъэ зи- лэхэм апае чылпэ кын- гъэнэнэу законым кын- щидэлтигъэ. Нахьы- пээхээ зи амштагъэми- шиэдэхэлжэхы ахыщты- гъэп. Джы юфшлпэ кызэрафхэзэгъэм имы- закью, ахэм сэкъятны- гъэ зилэ чылпэ шоигъ имылэу лягъэхъаным фэльхэгъыгъэ зэхъокы- ныгъэ а законым фа- шыгъ, мы ильэсүм куа- чэ илэ хъугъэ. Аши ишугъэ къэклонэу ты- щегуугы.

**НЫБЖЫКИЭУ,
СЭНЭХЬАТ ЗЭЗГҮЭГЬО-
ТЫГЬЭХЭР ЮФШЛ-
ПЭХЭМ АШТЭНХЭМ
ФЭШХОХЭП, ОПЫТ ЗЭ-
РЯМЫЭР УШХЬАГЬУ
АШЫ. ЮФШЛПЭМ АМЫ-**

нагъэр. Нэмыкэ лъэнкъо го- рэмкэ цыфыр ежь къемыкүмэ ымыштэн фит. Гухэхим, тэ юфшлпэ ыштэштэхэмкэ уна- шьо фэтшын тыфитэл.

**СЭНЭХЬАТ ЗИМЫЛЭХЭМ
АР ЗЭРАГЬЭГЬОТЫНХЭМКЭ
Е ЗИЛЭХЭМ ЗЭБЛАХЬУНЫМ-
КЭ ИЭПИЛЭГЬУ ЯШЬОТЫ.
ХЭТА АШ ФЭДЭ АМАЛ
ЗИЛЭХЭР?**

— Зэкээ аш фэдэ шоигъо- ныгъэ зилэхэу кытэуалэхэрэм ядгээгъотын тыфит. Гушиэм пае, блэкыгъэ ильэсүм юф- шлпэ чылпэ зимили нэбгүрэ 770-рэ еджэлпэ зэфэшхэхэм ашдегъэджааг. Ахэм анэмкэу сабий кызэрафхэху- гъэм пае отпуск щилэ бзыль- фыгъе 31-мэ, пенсием щилэу, юфшлпэ иухьажы зышлоигъох нэбгүрэ 34-мэ сэнэхьат тедзэхэр зэрагъэгъотыжынхэмкэ юпилэгъу тафхуугъ.

**СЫД ФЭДЭ СЭНЭХЬАТА
ЯЖЬУГҮЭГЬОТЫЖХЭРЭР?**

— Сэнэхьатэу зэдгээдэжэх- хэр юфшлпэ чылпэхэу щи- лэхэр кынчагъэлтигъээзэ кын- хэтэхых. Юфшлпэ чылпэхэм ябэдэршылпэ нахьыбэу кын- щагъэльягъохэрэр ары зэдгэ- джэхэрэри.

**НАХЬЫБЭУ СЫД ФЭДА
ЮФШЛПЭ ЧЫЛПЭУ
ЩИЛЭХЭР?**

— Псэольшынам елхыгъэх юфшлпэ зэфэшхэхэм ренэу щилэх, гушиэм пае, электро- сварщик, газосварщик, унашхээр тезильхэхэрэр... Води- тельхэм мымаклэу кваклэльэлх, бухгалтерхэр ящикигъэх. Ахэм, нэмыкэ сэнэхьат зэфэшхэхэм афягэдэжжэх, ау... юфшлпэ зимили кытэуалэхэрэр псэольшынам елхыгъэх сэнэхьатхэм афеджэнхэу, юфшлпэ чылпэхэм ябэдэршылпэ нахьыбэу кын- щагъэльягъохэрэр артэдгээдэжжэх.

КОРР: Галина Цыганковам

кызэриуагъэмкэ, мы ильэс- сэу къихъагъэмкэ цыфхэм юфшлпэ чылпэхэр ягъэгъоты- гъэнхэм фытегъэпсихъэгъ юф- тхабзэхэу зэшугаахытхэм апа- лягъэхъанэу сомэ миллион 18-рэ мин 468-м еху агъэн- фагъ. Аш нэмыкэу социалын ахьщэ тыхнэм федералын бюджетын кыхъагъэзэу сомэ миллио 82-рэ мин 540-рэ апэ- лихъац. Социалын ахьщэ тыхнэм ахахъэхэрэр юфшлпэ чылпэ зимили нэбгүрэ пособиу аратыгъэр, рагъаджэхэрэм яс- типендие, юфшлпэ зеримийлэх къихъагъэзэу ныжжымкэ нэмык- сээз пенсием агъаклохэрэм апае Пенсионхэмкэ фондым фагъэклюжыре ахьщэр, ахь- щэ юпилэгъу атыхъэрэр арых.

ДЭГУШЫЛГЭР ХҮҮТ НЭФСЭТ.

СЫДИГҮҮЛИ ФЭШХОХЭП...

— Ары, юфшлпэ къэзы- тыхэрэр сэкъятныгъэ зилэхэр аштэнхэм фаехэп, ар хэтки шиэфэл. Ар юфыгъу щилэхэм ашыщ. Еланэ, сэкъятныгъэ зилэу юфшлпэ лумытхэм ахьщэ тедзэхэр къаратых. Пенсиери а ахьщэри зэххэхъожхэмэ, лэ- жжаплэхэл зыщымкэ юфшлпэ лутиным нахьи ар нахь фе- дэу къихахын фаеу мэхъу. Аш пае юфшлпэ иухьаным фе- мыехэри къахэхых. Мы юфы- гууиттум ыкы нэмыкхэм ядэ- гъээзжын фэгъэхъыгъу блэ- кыгъэгъэ ильэсүм ыкым проект дгэхъазыгъэ. Юфшлпэ чыл- пэхэр къэзытыгъэхэм, сэ- къятныгъэ зилэу ыштагъэм зыгъэ- сэн горэ рипхыгъагъэмэ, аш ритыгъэ лэжжаплэхэм федгээ- гъээзжыгъэ. Субсидиу зы- нэбгүрээм тельтигъээр лэжжэл- кэ анахь маклэм фэдизицт. Охтэ благъэм проектыр аш- тэнэу тыщэгугы. Мыщ ипхы- ришигъи пэхуяшт ахьщэр рес- публикэ бюджетын къихахы-

«2016-рэ ильэсүм сэкъятныгъэ зилэу юфшлпэ фаеу къитэоллагъэхэм япроцент 30-м таделагъэмэ, блэкыгъэ ильэсүм аччагъэр процент 40,4-м нэдгээсигъ. Ар нэбгүри 168-рэ. Ахэм анэмкэу нэбгүри 25-мэ гъэсэнгъэ зэрагъэгъотынхэмкэ Иэпилэгъу тафхуугъ, ахэм ашыщэу нэбгүри 10-р Юфшлпэ Иудгъэхъагъ».

штэмэ, а опытыр илэхтэп. А Юфыгъор зыгорзүүтэй шио- жьугъэйорышиэн шиольэхэл...

— Юфшлпэ чылпэ къызыритыгъэ, мэзищим къыклоц аш лэжжаплэхэм федгээгъээзжыгъэ. Джаш фэдэу сэкъят- ныгъэ зилэу ыштагъэм зыгъэ- сэн горэ рипхыгъагъэмэ, аш ритыгъэ лэжжаплэхэм федгээ- гъээзжыгъэ. Субсидиу зы- нэбгүрээм тельтигъээр лэжжэл- кэ анахь маклэм фэдизицт. Охтэ благъэм проектыр аш- тэнэу тыщэгугы. Мыщ ипхы- ришигъи пэхуяшт ахьщэр рес- публикэ бюджетын къихахы-

ЛъЭПКЬ ЗАКЪОМ

Пэрэныкъо Чатибэ итхылъэу «Сыфаеп къэсцэнэу!» зифи Йорэм фэгъэхьыгъ.

Джыри мары, ежь ытхыгъэ
пъесэү «Сыфаеп къесщэнэу!
Сы-фа-еپ» ыкIи «О, си Тхъ,
къысфэгъэгъу» зыфилохэрэр
дэтхэу тхыль шъхъаф джы-
рэблагъэ къыдигъэкыгъ.
ЯшьуашхэмкIэ апэрэр коме-
диену, ятлонэрэр драмэу Адыгэ
театрэм щагъеңүгъэх.

Адыгэ къоджабэми, къалэу Краснодари къыдьрагъэубытэу ахэр къащағъэльэгъуагъех, лжыри зыптышынхэр маклэп

дҗыры зылтышыстың тәр макәп. Сәиғупшысәхәр а пъесәр режиссер Іәпәласау Хъакъүй Аслъан сценәм зәрзигъекүгәм нахы тыхыгъэм нахь япхыгъэх. Шылыкъе, «түри зыба» зылони къехъун. Ау театрәм, сценәм япхынъакам наңын! ек! ола! я

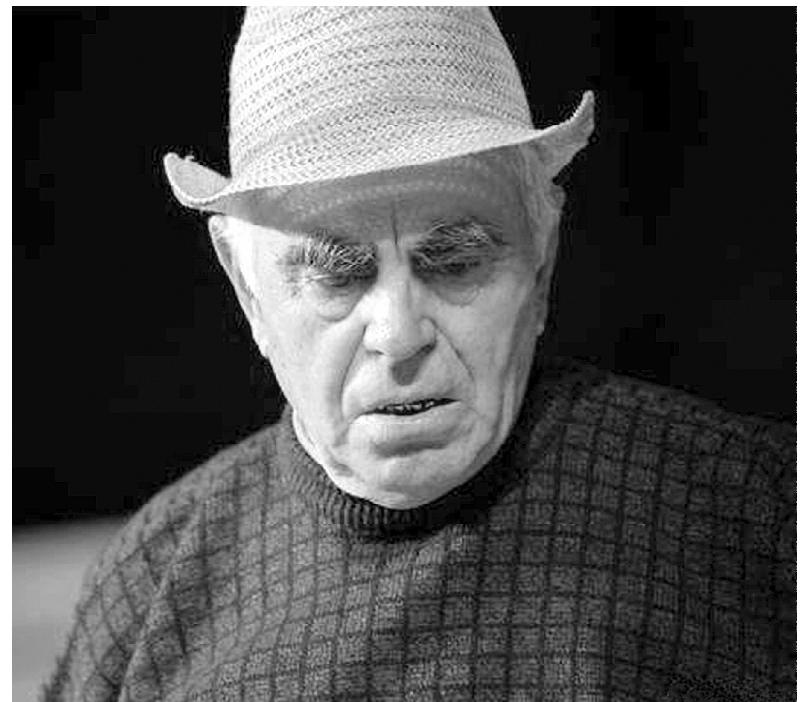
гор эхэм уафа щэ. Кызыэрэтиягъэу, ролым икъэшын изакъоми, шъхьафэу угегүштэйэнры ифэшьуш. Ареу щитми, пьеситури непэрэ адигэ къуаджэм ишылактэ къыхихыгъэх, хъэмэт тофи ахэллэп, унэгъо клоц зэхэтыкях, ныбжыкти гумэктэ, пшъэштэклэлэ зэфыщытыкях, ахэм яхыгъэ хъугъэштэгъэ клякъях. Аперэ пьесэу «Сыфаеп къэсщэнэу! Сы-фа-е-еп» зыфиорэмкэ къебгъажьеми, непэрэ мафэм а къэцэндэктон тофыр лъэнныкъуабэу зэрэзэхэлтым адигэ къуаджэхэм ар зэращызэхашэрэм бэмэ уарегъэгупшысэ. Нысацэр къызыщежъярэри зыщыхурэри адигэ щагу-унэгъо клоцэп, къэлэ паркыр, аш щызэхашэрэ дискотекэр ары. Къэзэрэщэкт ныбжыктитур — Пыщый Стасрэ Фатимэтрэ (Фотектэ еджэх) а чынпэр ары нэуасэ зыщызэфэхъугъэхэри, зыщызэпсэльыхъуагъэхэри, къэзэрэщэнхэу зыщызээгъыгъэхэри. Къэзыщэнэу фэмынгъэ Стасыр Фоте фэшхьяф ыльэгъужынэу фаеп, мыдрэ Фотер ашнэу арэп, заригъэхынным кляхьопсы. А пстэури къафызэпэйзгъэфэштэх Артуррэ Эдуардрэ къяжэхэш щысых. Үкъо къыригъэшэным зыдэгүйэрэй бэшлагъэ Стас янэ Гощнагууи, клаалэм ышхьээ ригъэуджэгъ

Адыгэ театрэм илофхэм, адыгэ драматургием игъэхъагъэхэм илахь ин ахэльэу Пэрэныкъо Чатибэ игъашэ къехьы. Ар РСФСР-м изаслуженэ артист, Адыгэ Республикаем инароднэ артист, сценэм ежь щигъэхъагъэхэм ямызакъоу, Н. Гоголым, В. Шукшиным япъесэхэри адыгабзэм рильхъагъэхэу Адыгэ театром шагъэуцугъэх.

үжырыг пюми хүщт. А тхылым шъхьэу фэхъ угъэ гүшүйэхэу «Сыфаеп кэсшэ-нэй! Сы-фа-еп» зыфилохэрэр Стас янэу Гошнагъо зыриягъэхэри бэшлагъэ. Шылып-къэ, иклалэ унэгъо дахэ илэу, насыпышлоу псэунэу, щылэнэу янэ фай, аш клэхъопсэуи игуугу ешы зээпит. Ау нэмэйк гухэлъи шъэфэу зыдлыгъ: «Кэлэ мыгъом зэ кыщаагъ-аэма. Ар сицүшхъягъо сарийн

зыгорэм ыуж сильэдэныеба!»
Ар elo шъхьеа, а хъульфыгъ-
эхэми аш фэдизэу цыхъэ
афиштырэп, «одни алкаши
кругом» eloшъ, зегъэрэхъа-
тыжы.

Мыдрэ ныбжыкІехэм къа-
фэбгээзэжымэ, ахэм бэмэ
уязыгээгупшисэн лъэныкъохэр
къахбгъотэштых. Уналэ зы-
тебдзэн шэн-зеклокэ тэрэз-
хери ахэмьльэгъонхэуи щы-
тэл. Тишилакіе хэхүүхъяэхэ-

рэ мыхъо-мышІэхэм апэуцу-
жыхъих. Мары, гущыІэм пае,
пъесэм иублэпІэ шыыпкъэм
адыгэ гъэзетыр Стасрэ Ар-
туррэ алыгъэу агу римыхын-
рэ тхыкъэу адыгабзэмрэ уры-
сыбзэмрэ зыштызехпхъагъэ-
хэм атегущыІэхэу пътэгъушт,
телевизорым къыутысхъэхэу
ащ фэдэу къэгущыІэхэрэри
аумысых. Ары шъхьае, ежы
Артури а гущыІакІэр үулз:
«типа», «дебил» зыфиорэ
гущыІэхэмкіе, нэмыхкхэмкіи
иньбджэгъухэм яджэу зэхэп-
хыщт. Эдуард фэдэу ешьо-
ныр зикласэхэри, ащ шъобж-
хэзыхъхэрэри ахэтых.
АцІэхэмкіе укъикиыми урыс-
хеми адыгэхэми, нэмыхк цыф-
лъэпкъхеми зэхэшыкыгъуаех.
Артур, Эдик, Стасик, Фотя,
Русита, нэмыхкхэми уалуккэшт.
Адыгаціэ зилэ горэ ахэтми
джары ежъхэр зэрэзэджэжь-
хэрэр.

хэрэр.
Арэү щытми, Артур иуры-
сыбзээ-адыгабээ зэхэлтэшь-
агъэ Стас пэуцужжээ
урихылгэшт. Ар мыш фэдэ-
пычыгъо кіэктым
Кыялъягъялъесы:

зә! Урыс щысәп мы чыңпіәм,
апығабзәкә къалоба

Артур. Сыда, адыгабзэба сзыэрэгущы! Эрэр? Укъызыбгы-
рыоу... псих... нервы надо бе-
речь! Сэ на чистейшем ады-
гейском языке сыкъэгущы! Э,
помал?

понял?»
Щэнэы ыкы гъэны. Ау аш фэдэу уеджэфэ узыгыкэштыр маклэп. Гухэл нахь мышэм, ахэр тишилакл авторым къызыхыгъэр еджэрэр е спектаклэм еплъырэр зыгорэм рипгэгүпшынэу. Ареу щитми, иклэух пьесэр зэрэкомедиер угу къыгъэктэжье узыгшорэ хъубгэ-шлагь. Стас къещэ. Нахь тэрэзээр — къехьы. Нысэшэ джэгү, мэуджых, мэчэфых. Иклэух шыныпкъэм Стасрэ Фотэрэ зэрэзэдэгүштихэрэм, яшгульэгтүрэлтээ апае уаффгушло. Ау мыш дэжьым яныбджэгтүрэ къащагъэмрэ джыри зэ зэрагъэлъэгтүхэ ашлонгью Артуррэ Эдикрэ яун къекых. Яадыгэ-урсы зэхэпхъэгтээ гүштилаклэ, ясэмэркъэу джыри тыхашэ. Авторым йоифир сценэм зэрэцыхыуэрэ зыщигъэгтүрэлтээ ашлонгью. Залым члэс шынхэм закынфегъазаш

Лыхъужьныгъэу зэрихъагъэр

Къэбар гъэшІэгъоныбэ зыпыль цыфхэм гущыІэгъу уафэхъуныр насыпыгъ.
ГъэшІэ гъогуонэшхо зэпзызычыгъэу, зауи гъабли зынэгу кІэкІыгъэм бэ
къыпфи|отэштыр.

Ар Адыгейм щыпсэухэрэм дэгъоу зэльшашэй, шхъэклафэ зыфашырэ Ты Амин. Заомрэ йошшэнэмрэ ар яветран. Зэушимын ахэлзягъа. А зырары мыекъопэ мээхэм ацызэогъе партизанхэм ашышаар дасоар къянагъэр.

занхэм аялышу псаю къэнай бер.
Адыгейм нэмыц-фашист текахкохэр
зырафыжыгъэхэр ильяс 75-рэ зэрхель-
рэм фэгъэхыгъэу ветераным зытуд-
гъэклэгь. Непэ Аминэ ыныбжь ильяс
94-рэ нахь мышлэми, блэкыгъээм ынэгу-
шыкылэкыгъэхэр, ахэр зыщыххүгъэхэ-

уахтэхэр, игусагъэхэм ацлэхэр дэгьоо
кьешлэжых. Урысцыеми, тиреспубли-
ки аацхыгуугэ тарихъ хыгъэ-шлэгъбэмэз
яшылыкъаплэу кыткэхъухъэрэ ллэужхэм
ашлэн фаер мыщ кыуылон ельэкъы
Игубзыгъагэ узлэпещэ, упчлэу ептыврэм-
дьыри кыкылэлъэкло, еджэгъэ унаагъо

— Мамхыгъе сяте еджаплэ кыышы зэуихыгъагъ, — къелутэ Тым. — Ау ежь гъесэнгъе икъу зеримылэм дае еджакло Владикавказ дэт Клэлэ.

егъэджэ институтын агъакло. Ар къыз-
зеухым, Грознэм щеджагъ. Етланэ
Адыгейим тыкъызыэклоожым, Кошхаблэ
сятэ юфышлэ агъэклонэу хъугъагъэ.
Ичыгогъухэм аш лъэшэу лъытэныгъэ
фашищтыгъэ. Сэ слъэ сыйтеуцонымкэ,
щылэнгъэ гъогу тэрэз къыхэсхынымкэ
сятэ иштуагъэу къысеклигъэр маклэп.
Джащ фэд пащэхэуи, командиреуи
силаагъэхэм сицилэнгъэ чылпэ гъэ-
нэфагъэ шаубытыгъ.

Илофа?

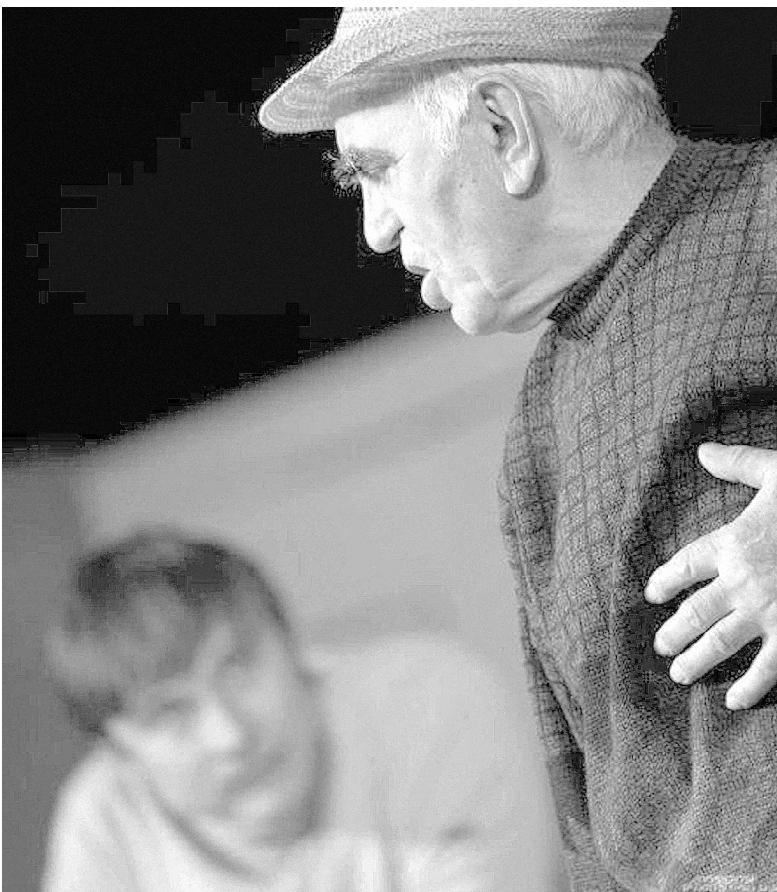
Стас къарело: «Клалэхэр! Иль-
ом Къэшъумыщэмэ
шъукъэгъожын».

Мыдэр ятъонэрэ пьесэү зыціә къетуагъэр — «О, си Тхъ, къысфэгъэгъу!» зыфиорэм драм ылуу авторыр еджагъ ау ар зэрэтрагедиер алар энкүубгъоздэгүшүйэгъу дэдэм нэрыльэгъу къышыпфешы. Пьесэр зыфэгъэхыыгъэр ешъонир, наркоманиер, ныбжык!эхэр ахэм зэрякодыл!эхэрэр, нахыижъхэри, анахъеу ны-тыхэри, къинышко зэрэхадзэхэрэр арых. Шырапкъе, зек!ок!эзэхэтык!эхэм ренеу цыфхэр агъэрразэхэу къыхэк!ыгъэп. Нахыижъхэри ахэм агъэгумэк!ыщтыгъэх. Литературэм а юфым зыфиагазэуи къыхэк!ыгъ. К!эрэшэ Тембот итхыгъеу «Ны йашым ыпхъу» зифиорэм ияшэнэрэ Iахъ 1950-ре ильэсхэм къахихыгъэхэу к!элэ ныбжык!эмэязек!ок!э мытэрэзхэр къышигъэльягъоуи улык!эшт.

Алпэр нэхкүлбъохэм къащы-
ублагъяу аүщтэу озыгъэөньябэ
пъесэм хэль. Мары хъугъэ-
шлагъэхэм ренэу ягупчэ ит
Байзэт аркь рищэфынэу ажьщэ
фаеу ишъуз Фатимэм теба-
нэ, ее, ыгужъуакэ шүдэлабэ
инибджэгъу-иешъоклогъо Тем-
бот зэрэщытэм пае къымыгъа-
нэу. Аш фэдэу шъузым Бай-
зэт щыхъяу, «ахьщэ къысэт»

— Тебанэу нэужык! Бэрэ къыхэкыгь. Фатими фэмыйчи-
лэжжэу къызыщеушьиже горэм «сыадыгэл! сэ» елошь,
Байзэт къэуцу, столым тель шъэжьиер къепхуатэшь, Фатимэ еукы. Цыф рамыгашшэу
брезентыжь горэм клоцлашыхъэшь, машинэмкэдашы, къамыгъотынэу псышой горэм хадзэжьы. Сыд фэдэ нысагь а Фатимэр! Ипшырэ игуащэрэ янэ-ятэхэм афэдэу шу ыльэгъухэу, мыдрэхэми апхъу Мусльимэт нахьи нахьышу, алъягъю зажатыгъах.

А жыалымыгъэу зерихъягъэхэм апае Байзэт ильесиплэ хъапсым чагъэссыгъ. Ay Ioфыр аш пае нахышу хъугъэп. Къызэкъожь ужым а ешъон, наркоман Ioфхэр хинэрэп. Иныбджэгъу Тембот игусэү джыри зэхишъыхъэрэр бэ. Нахыпекъэ сыйд фэдизэу щыхъэгъу зэрэшьщтигъэхэм, зэшъонхэ амыгьоты зыхыукъэ, ренэу зэкыгъу гъя. Чэшырэ бзылъфыгъэхэм атебанэхэу, ядышъэ Ыэлъынхэр, пшъэрлыгъэр къатырахыхъэу, ахэм акъахырэ ахъщэмкъэ къащэфырэ аркыымкъэ загъешьокъэу сыйд фэдизрэ къыхэкыгъя?! Милицэр ялъэуж къытхъэмэ, аши къотэгъу щырялагъ. Плонэн хъумэ, Байзэт зэхэшаклоу, Тембот Ioфхэм язэшхохын фэгъэзагъэу псэущтыгъэх. Аүштэу хъугъэ якъоджэ Бэ-

щыкъомэ ябензин игъэхъуаплэ зытырагъэстык! чэющими. Бай-зэт къэклоожи къэнэгъэ уахьтэр яунэ щырихъыжыгъ. Тем-бот яшагу дэт чыыгым пыльягъэу къышагъотыжыгъ. Аще фэд Хъаблаукъо Илясэ ыкъуу, лагъэу моргым къычашыжыгъ. А наркотикыр ба-щэу зыхик!эгъягъэу, «пере-дозировк» зыфалорэм фэдэышыгъэу къыч!экъиць.

Ахэм афдээр пьесэм узы-
шылуклэштыр makлep. Адэ зи
хэкүүлэхэд илахэба а йофым?
А урчилэр трагедием хэт на-
хыхыжхэу Къесэй, Махьму-
дэ, аш ишххэгүүсэ Загрэт
апашхъэ ит зэпьт.
Зэшхъэгъуситуумэ
кілэгъаджэхэу ягъашэ къа-
хыхыгъэшь, гъэсэпэхыдэу,
ушыын юфэу Байзэт пагь-
охырэв бэ. Ау ахэм зи къа-
тырэ щылэп. Яти, яни, ышь-
ыпхуу нахыхыжхэу Мусльимети
ар ядэухэрэп, гүщүкыгъоу,
дысэу адэгүшүлэжьы, ылэхэр
афишэйхэмэ, «ахьщэ кысэшь-
ут» ылоу пльэгъущт. Е губ-
жыгъаеу унэм икіэу,
зыдекүягъэри амышлэу чэшь-
рэ къэтэу къыхэкы. Махь-

мудэ а пстэуми хэкыпэзакъу къафильтырэр, ешъуа-клохэм, наркоманхэм зышя-лазэхэрэ лэзаплэм ыкъо-аригъ э щэнышъ, чигъэгъольхъанэу ары. Заг-рэт ащ пэуцужы. Ау ащ нэмыкл хэкыпэ къагъотырэр. Махьмудэрэ иньбджэгъу Къэ-сэйрэ зывэлуклэхэклэ нэмыкльяныкъохеми анэсих. Ащ фэдэ горэм Махьмудэ къышело: «...игъо хъугъе ты-зэрэадыгэр зыдэтшлэжьыныр». Мыш дэжьым угу къэкихьими хуушт зэлуклэ-зэхахьехэм «ты-адыг тэ, тыадыг» aloy аб-гъэ теожъхэу къызэрэхэкъирэри. Ари тэрэз. Ау мы щылэклэ зэхэлъе-шъуагъэу тызхэтым уадыгэкли уизакъо зыгорэ щыгбъэхъ-эн плъекъыща? Къэсэй ар дэгъоу къыгурэл. Ащ ишлөшьиклэ, хэкыпэу щылэмэ аашыщыр щылаклэр нахь дэгъушигыныр, лэжьаплэр, пенсиер къэплэтынхэр, цыфхэр зычлэсигицхэ унэхэр яптын-хэр арых. Ау ар къызэрэдэмыхууштым түри-еуцуалэ. Етгани ныбжыкълэхэм къафагъээз-

жыышъ, ахэм язекъякэ ыгъа-
пхэу, нахыжъи, яти, яни,
кілэеъаджи, юшшапи зи
къырамыдзэжъэу алошъ
клагъэтхъы. «Ныбжыкіеу
щылэр эзкокыгъэ» eloшъ, Къэ-
сэй кіэух къыфешы. Махъму-
дэ аш ыгъэразэрэп: «Боу
кілэ дэгъуби ахэт
ныбжыкіэхэмии» elo.

Нэүжкүм етлани нахь упчээс кынэу джэуап эзтэжбыгыуаэм хэхъэх. «Сыда пстэури кызынхэхкырэр?» Аш Махьмудэрэ Къесэйрэ, загъорэ Загрэт кынхэлажьеу, язэнэкъокъухэм бэрэ уашыууклэшт. Мыхэм коммунизми, демократии, Совет хабзи, спекуляции, коррупции аышыззэпклагъэкырэр бэ. Щылааклэу тызхэтыри къаубеуи е кыншытхъухеуи урихыыллэшт. Къесэй Махьмудэ рилоу зэхэпхыщт: «Непэ зыбгээсысыхэштмэ, ушылэн плъэкыыщт, Совет хабзэм ильхэхан зыдгээсысын тыфимытэу... Мыйдрээр умышлээ, мыйдрээр умышло — джары тызыхэтгэгэр, джы тышхъафит... Сэ тучан сил, о пенсием фэшхъаф зи уилэп...»

Махмудэ ахэр ыгу төфөхэрэп, Къэсэй пэуцужыы. А йоффхэм тетыгъор зыбыгъ хэбзэзехъэхэри, телевизорри, гъээзетри къыххэхъэх. Йоффым нахыбыр Москва eklyjxby. «Klo, тышылэмэ къэххурэр тлъэгъун» зыфиорэ гугъэ гущылхэмкіэ язэлукіэгъу аухы.

Къесэй икыжъэу Байзэт къызыхъекіэ, ятэрэ ыкъоре язәдәгүшүлөгүү хыыльэкіэ кіеух сценәр аухыжбы. Ащ Загрэтре Мусльимэтре къыхәхъажых. Ау Байзэт изекlyakі бзылъфыгъәхәми къаубытырәп. Дунаим ащ игушылакі, изекlyакі къэзыбубытыжбын щыләп. Дәпкъым пыльәгъе шхончыр къыпепхъотышь, къамәри къычедзыжбы. Ятэ дысәу къырело: «Къакло джы, улымә къысәбэн. Сыд? Тэмбот есшләгъэр осшләнәу уфая? Ма, уфаемә! Шъори шұсыуыкынышь, сәри зысыуыкыжбышт! Сыфаеп сә сышыләжбынәу, шъоц фәдәхәри сыфаеп силенәу!» А чыпіләм Къесэй къельадә. Ау Махъмудә ащ нахыыбә фәшүләжжырәп, гуузэу иләр къыфежъашь, ыпсә үуехы. Джашыгъур ары Байзэт гүшүләтәрэз къылоу зыщызәхәпхыш-

ХЭТКИЙ ЩЫСЭТЕХЫП

Аминэ я 9-рэ классыр къуухыгъэ
къодыеу заор къежъэгъагъ.

— Ар тхъаумэфэ пчэдыжыгь, —
ыгу къэкыжы ветераным, — сяте-
рэ еджаплэм ипащэ игуадзэрэ гүшүйэу
«заор» хэтэу зэрэзэдэгүшүйэхээрэй
стхъаклумэ кырындзагь. Сэсөгупшысэ-
щтыгь: «Сыд пае мыхэр аш фэди-
зэу гумэкыгьо хэфагъеха?» Зы ма-
фэкэй а нэмьцхэр зэхэдгээтэкьоштых
къыншишшиштыгь.

Ары, сыдигүү ныбжык! Эгүр гүшо, лъэш. Ильэс пчагъэ ыкини ныбжыкабэм ящынгъабэ текло-нгъэр кыдахыным текло дагъэх. Ильэс 17 нылэп ыныбжыгъэр Аминэ заом зэхэм. 1941-рэ ильэс ым истребительнээ

батальонным ар апэ хагъэхъэгъаг. 1942-рэ ильэсүм ишшыхъэлү мазэ кыншгэжжэхъагээ 1943-рэ ильэсүм имээзэе нэс Кошхэблэ партизанхэу федор Савинковыр зипэшэ купым хэтыгъ, комиссарэу ялагь Сергей Куцевыр, зэокыб Йоффхэмкэ пащэм иго-дзагь Мэрэтыкъо Хъасанэ. Шхъэлэхъо Тлахьири ягъусагь. Ахэм станицхэй Губскэм, Бэрэкъаэм, Новосвободнэм, Новопрохладнэм, Сухой Балкэм, Кунскэ Полянэм аашашыгъэхэ заохэм яшотгъешхо къащаагъэлүагь. Кошхэблэ партизан отрядым лыхъужжныгъэу зэрихъагъэм фэгъэхыгъэу бэ атхыгъэр.

Тыу Аминэ изээ мафэхэр аш щи-
ухыгъэхэп. Аш 1946-рэ ильэссым нэс-

дзэм къулыкъу щихыгъ. Я 2-рэ Украйинскэ фронтым хэтыгъ. Офицер ныбжыкъяэр взводым ипэшагъ, Брест нэсцыгъыкъи Теклоныгъэм и Мафэ Прагэ щигъэмэфэкъыгъ.

Непэ Тыу Аминэ зызэпльякырыкылэ, мүүкүйтэу кыбын ылъякышт: «Щечыныгъэ къинхэр ыкын хыльзехэр зы-хэт щылэнгъэ гъогу, ау щысэтехылэү щытыр къэскугъ». Заом хэтыфэ ар тэгээдэгээ къаулагъ, контузиенхэр илаагъэх. Игъэхъягъэхэм яшыхьатэу Жъоғъо Плъижъым иорденитлү кыифагъэшшошагъ. Аш нэмүкілэу медаль зэфэшьхяафэу илэр къэпчыгъуай.

Зэо ильэсхэм ауж ыктуяч! э шъхьамысау Аминэ юф ышлаарь. Іэнэт! э зе-

фэшьхъафхэр ыгъэцэкIагъэх, ныбжы-
кIэхэм япун илахьышхо хишьхъаьг. 1985-рэ
ильэсэм ар пенсием kуагъэми,
ильэсыйбэрэ общественнэ тофшIэнхэм
ахэлжькагь.

Медальхэмээр щытхууц! эзэфшэхъяа-
хэмээр зи! ветераным республикэм
итын анахь лъап! «Адыгейм и Щыт-
хуузехъ» зыфиорэр къахегъашы

хүвзехэй” зыгийнэр кважиг вэшгүй.

Непэ имээф гушуяа хохор зыдиго-
щихэрэм ашыц лэшэлгүй нийкүм ехьу
кындааныг эшэлгээ ишьхэгтүсээ Зарэ,
ипхээрэльф-къорэльфхэр. Аминэ игууц
зэрашырэм, зэрашымыг түшээрэм *kly-*
*ch*э кырытэу ылъэ тет.

ІШЬЫНЭ Сусан.

Сурэтым итыр: **Тыу Амин.**

Тээз Лъэустэнбий Клако ыкъор къзыхъугъэр ильэс 90-рэ мэхъу

Орэдыло-орэдусыгъ, къегъэлоюкло Йэпэйэсагъ

Шэуджэн районым ит къуаджэу Хъакурынэхъаблэ щыгэныгээ лъэныкъуабэмкіэ цыоф цэрыгүабэ къыдэкыгь. Лъэпкъ музыкэмкіэ, искусствэмкіэ афэгъэзагъэу къэплон хъумэ, Аульэ Олэгъэй ипщиинэ къегъэлоклагъэр ныбжырэу я XX-рэлэшгэум икультурэ щыш хъугъэ.

Олгээй үүжиллоо адыгэ пышнэ макъэм зезигъээтыгъэхэм ашыцых Сихъ Аскэрбый, Хьатыгъужыкъуаек! — Мыхамыджэнэ Хъарисэ, Темзэкъо Алый ык! джырэ мафэхэм пышнэр зыгъэбзэрабзэу Унэрэкъо Аскэрбый.

тэми, къинхэр къызыфыкъокхэм — зэо зэфэшьхъафхэр, хъазабыр ригъэупабжьэу, гужьдэкыгьо фэхьоо, орэдьр игуусарь. Анахъэу лъэпкъым иль-пягъэхэр лъыхъужь орэдхэр арых. Шык!эпшынэ бзэпсхэр зэтечхэу «Сэрмафэр», «Хъатх

рэкъо Аскербый.

Хъакурынхъаблэ къоджэшом тхыдэлтэ ыкы къэбэрлötэ инхэу зэшхэу Klyай Зэфэрэ Исмахыилэрэ къыдэкIыгъэх. Ахэм анэмыкI лы Iуш акъылы шлохэм яхьатыркIэ лъэпкъ фольклорыр къызэтенагь. Тха-кIэ зимынэгъэ адьгэхэм жэдэ-кIыкIэ лъэпкъ ордэйжхъэри, тхыдэжхъэри, таурыххъэри, хын-шихъэри, гүшүнэхъэри, къэ-барыжхъэри, хырыххъэхъэри къызэтыргээнэух афальжын-

зэчечху «Сермафор», «Хват Мыхамэтгүазэ иорэд», «Къоджэбэрдько Мыхамэт иорэд», «Айдэмэрыкъан иорэд», къэшьо мэкъамэхэу «ЗэфакIор», «Зыгъэльятаэр», «Удж-хъураэр» хъульфыгъэ купыр дахэу дэжьюю, къырагъялохэ зыхъукIэ, зэхээхыгъэ голгч а лэмэ-псымэ макъэхэм ыкIи орэд мэкъэ гохым аумэхъыштыгъ.

Тэээ Лъэустэнбий къызы-хэхъухъэгъэ уахътэу, 1928-рэ илъясым имэзэе и 3-р алты-

ызыэтырагъэнхэ афэлъэкыгь. Адыгэм зышишгүльгэе уахъ- ильэсым имээсае и 3-р, адыгэ орэдыхжихэр, адыгэ музы-

Лъэустэнбый ежь игушылхэм арлыкхэу нахыбэмкэ ыкын Яхульэ Сэфэр, Мэшбэшлэ Исхъакъ яусэхэм ягъэкүльхэу ордэдипш пчагъэ ыусыгъ. Ахэр я 70 — 90-рэ ильэсхэм бэрэ адыгэ радиомкэ қыатыштыгъэх, цыфхэри қваклэльэущтыгъэх. Лъэпкэ ӏэмэ-псымэхэм атгээлэхэсихъэгъэ произведенияхэри күлэццыкly орэд 20 фэдизи Тазэм ытхыгъ. Адыгэ музыкальнэ культурэм хахьо фишыгъ, культурэмкэ ӏофицьо зэфэшьхъафхэм — мэфэкі фестивальхэм, зэнэкъокуухэм чанэу ахэлажьэщтыгъ. Я 80-рэ ильэсхэм адыгэ лъэпкэ культурэр Болгарием кыицизылтыкыгъэхэм ашыщыгъ. Орэдийр Лъэустэнбый иклэсэ дэдагь, гүсэшлоу илагь.

дэдэл, тусошуу илгэв.
Ильсыгээ Йоштэгээ инэү
искусствэм щырилм пае, Тээз
Лъэустэнбый щылхууцэу «Адыг-
гэ Республикаан изаслуженэ
Йофыш» (1997) зыфиорэр кыы-
фагъашьошагь. Гульйтэ гъаштэ-
гъон, сэмэркъеу ин хэлтыгь,
ильэлкь иордхэмкэ ыгъэбаигь.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Хъульфыгъэм дыригъэштагъ

Адыгэ Республикаэм и Апшъэрэ хыыкум граждан
юфхэмкіэ иколлегие гъэстыныпхъэ зыгъэфедэрэм
иооф хэплъағъ ықли аш дыригъэштагъ.

Красногвардейскэ районым щыпсэ-
урэм шапхъэу щылэмкэ газэу ыгтэс-
тыгъэм төфөгъэ ахьщэр зэритыщт тхы-
пэм ар фыхагъэлкыжынэу гъэстнып-
хъэр алэкізсыгъэхъэрэ организацием
дэо тхылькэ зыфицэзагь.

Зэрагьэунэфыгъэмкіэ, газым тет счетчиком *лоф* ымышлэжбы зэхүүм, гээстныыхээ алеклэзыгъэхьеэр организацием илофышилэхэм ныбжь зиэх хуульфыгъэм кээу счетчик фагъэуцуугь ыкли ащ пломбэ тыралхьаагь. Ар тырагьэуцо зэхүүм, счетчикым *лоф* зэришлэрэм зыпари дагьо кынфагъотыгъэп. Нэужым, уахтэ тешлагъэу, планым хэтээ уппльэккүнхэр зашлыхэм, счетчикым тэрэзэй *лоф* ымышлэу мы организацием илофышилэхэм кынхагъэшчигь ыкли мэзихым тельятаагьэу шапхъэу щыгэмкіэ газылкіэр кынфалытагь. Хуульфыгъэм ащ дыримыгъаштэу счетчикыр аригъэуплъэккүнэу комиссием зызынфегъазэм, ар къагъэшьынкъэжбыгъэп. Арэу щитми, лыеу ытын фаеу кынфиратхэгъэ ахьщэр тхъапэм фынхагъэжыгъэп.

Хыкумым иапэрэ инстанции организацием изекlyakъ хэбзэнчъэу ылтын тагь ыкъи даорэм ыльэныкъо ыубытгып. Ашкъыкъэльтыкъло зэпэуцужыр зышыгэльгэ лъэхъаным къырибуытгэу газым тэфэргэ ахъщэр иккэрыкъэу хъуль-фыгъэм къыфалытгэжынэу зэдахээндэгтэй.

Ау зэдохэрэм мы юфым дыригэштагъэп ыкли АР-м и Аппшэрэ хыны сподвижнице сундук сасал.

Граждан йоғхэмкә зығындыкъемдән күм апелляциекә зығиғәзагъ.

зашегъэгъуазэм, алар инстанции зиэхъыкумын ышыгъэ унашьор щигъезыненэу льапсэ зыпари къыгъотыгъэп.

Цыфхэм гъээстныиныхээ шхъуантэр алекгээхэзгээнымкэ шапхээ ыкчи хабзээ УФ-м и Правительствэ ыгъеуцу-гъэхэм къапкъырыкыыхээ, хъыкумын зэригьеунэфыгъэмкэ, даорэм изекlyakлэ тэрэзээ ыкчи организацием хэбзэгъе-уцугъэм ыльяныкъоклэ хэукуноыгъе-ышыгъяа арь.

Аш къыкілэльклоу АР-м и Апшъэрэ хъыкум граждан тоххэмкіэ иколлегие хъыкумым иапэрэ инстанциие ышыгъэ унашьор къыгъэнэжыгъ, зэдаохэрэм къытыгъэ апелляциер щигъэзыягъ.

АР-м и Апшъэрэ хъыкум

—м и Апшъэрэ хыыкум
ипресс-секретарэу
ХҮЛҮПЭКЬО Азamat

ТхакІор агу КъагъЭкъыжъы

КъБР-м и Лъэпкъ къэралыгъо тхыльеджапIэу Мэлбэхъо Тимбор ыцIэ зыхырэм джырэблагъэ литературэ пчыхъэзэхахъэ щыреклоуыгъ. Ар фэгъэхыгъагъ КъБР-м инароднэ тхаклоу, КъБР-м и Къэралыгъо премие илаураатэу Теунэ Хъэчим къызыхъугъэр ильэси 105-рэ зэрэхъугъэм.

Зэхахаар КъБР-м культурэмкэ и Министерствэрэ Лъэпкь къэралыгъо тхыльеджаплэмрэ зэхашагь. Аш къеклонлагъэх Туунэ Хъэчим ыкъо Алый, къэралыгъо йофышлехэр, шлэнгъэллэжхэр, тхаклохэр, КъБКУ-м Цыпнынэ Аслын ыцэ зыхырыэ и Адыгэ культурэ гупчэ истудентхэр, иклэгэе гъадажхэр.

литературэм илахьэу хильхъагъэм фэш аш орденэу «Щытхъум и Тамыгъэрэ» медалитлурэ къыфагъэшьошаагъэх. Зихэку, зильэпкь шу зыльэгъурэ цыфым ишапхъэу ар псэугүйэ.

КъБР-м культурэмкэ иминистрэу Къомафэ Мухъэдин къыхигъэшыгъ Туунэ Хъэчим лъэпкь литературэм илахьышо зэрэхилхъагъэр, аш ихудоже-

Теүн Хъэчим ишыгынгээрээ итворчествээр афэгъэхыгыгээ тхыть къэгъэльгэйон тхытьеджаплэм къышызэуяхыг. Ахынжээ боржилхувьар, эцэс нийдэгээ хэвлэхэдээ тхыгъэхэм гэсэнгэйгээ мэхъянээр куплыжкорэ зэрялэр, ахэр бэрэ кыткэхъухъэхэрэм къазэраштхъэпштээр.

Теунэ хъэчим Тэрч районым хэхьэр куудажэу Арыкь 1912-рэ ильтэсийн кыышхүйгүй. Аш Москва литератуур нэ институтыр, журналистиикэмжээ редактор курсхэр, Къэбэртээ-Бэлъкъар педагогика институтыр кыышхүйгээ. Я борус» иредактору джэрэйдэж Арсен, КъБР-м итхаклохэм я Союз итхаматэу Беплаев Мутлэлиб.

Хъэчим ыкъоу Алый тхыльеджап!эм илофышихэу пчыхъэзэхахьэр зэхэзынгахъяхэм гүшүүэ фабэхэр алигъо-

педагогикэ институтыг кырухыг бэх. Я 30-рэ ильэсхэм гъэзетэу «Ленин гьогум» культурэмкэ икүтамэ щилэжьаг, үүлжкэ республикэм иныбжыкэ гъэзет ипэшагь. Хэгээгү зээшхом иземанрэ аш үүж лъэхъянымрэ Хъэчим ВЛКСМ-м ихэку комитет исекретарэу, республикэм ирадиокомитет ипашу юф ышлагь. Ар КъБР-м и Апшээрэ Совет идепутатыг, 1944 — 1951-рэ ильэсхэм республикэм итхаклохэм я Союз итхамэтагь. Лъэпкъ

ТЕКЛУЖЬ Зарета.

Адыгэ Республика и Закон

Адыгэ Республика и Законэу «Социальнэ-культурнэ ыкъи коммунальнэ-бытовой мэхъанэ зиэ псэуальхэр, инвестиционнэ проект инхэр щагъэцкэнхэм пае чыгу йахъхэр бэджэндэу аратынхэмкэ лъапсэу щылэхэм яхыллагь» зыфилорэм ия 3-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнным фэгъэхъыгъ

Адыгэ Республика и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2017-рэ ильэсийн тигъэгъазэм и 8-м щаштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республика и Законэу «Социальнэ-культурнэ ыкъи коммунальнэ-бытовой мэхъанэ зиэ псэуальхэр, инвестиционнэ проект инхэр щагъэцкэнхэм пае чыгу йахъхэр бэджэндэу аратынхэмкэ лъапсэу щылэхэм яхыллагь» зыфилорэм ия 3-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнным фэгъэхъыгъ

Адыгэ Республика и Законэу «Социальнэ-культурнэ ыкъи коммунальнэ-бытовой мэхъанэ зиэ псэуальхэр, инвестиционнэ проект инхэр щагъэцкэнхэм пае чыгу йахъхэр бэджэндэу аратынхэмкэ лъапсэу щылэхэм яхыллагь» зыфилорэм ия 3-рэ статья зэхъокыныгъэ фэшыгъэнным фэгъэхъыгъ

публика и инвестиционнэ лъэнъикъомкэ илофхэм язынет нахьышу шыгъэнным епхыгъэ Координационнэ советыр» зыфилорэр ачылыкэ гущылэхэм «Адыгэ Республика и экономикэ политикийнхэмкэ и Координационнэ Совет» зыфилорэр тыхыгъэнхэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым куачэ илэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щыбулагъэу мы Законым куачэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республика и Лышхъэу Къумпыйл Мурат

къ. Мыекъуапэ, тигъэгъазэм и 18, 2017-рэ ильэс N 113

Адыгэ Республика исанитар-эпидемие комиссии иунашъу

Адыгэ Республика шьогъазэр къыщамыутэлэнхэмкэ юфтихъабзэхэу зэрахъэхэрэр гъэлъэшигъэнхэм яхыллагь

Роспотребнадзорым и Гъэорышланлэу Адыгэ Республика щылэм къытыгъэмрэ Адыгэ Республика псауныгъэм икъе-ухумэнкэ и Министерствэ «Шьогъазэр къамыутэлэнхэмкэ юфтихъабзэхэу зэрахъэхэрэм яхыллагь» зыфилору къытхъазырыгъэмрэ зядэу нэуж комиссии **унашъо ышыгъ:**

1. Республиком шьогъазэр къыщамыутэлэнхэм пае:

1.1. Роспотребнадзорым и Гъэорышланлэу Адыгэ Республика щылэм къытыгъэмрэ Адыгэ Республика псауныгъэм икъеухумэнкэ и Министерствэ «Шьогъазэр къамыутэлэнхэмкэ юфтихъабзэхэу зэрахъэхэрэм яхыллагь» зыфилору къытхъазырыгъэмрэ къыдэлтыгъэнхэу.

2. Адыгэ Республика имуниципальнэ образованиехэм япашхэм игъо афэлъэгъүгъэнэу:

2.1. Муниципальнэ образованием дин конфессиехэм, икъыб къэралыгъохэм къарыкыжыгъэхэм, професиональнэ объединениехэм ыкъи ассоциациихэм ягусэхэу зэпахырэ ухэр, шьогъазэри зэрахэтэу, къамыутэлэнхэм яхыгъэ юфтихъохэр щызэрахъанхэу.

2.2. Предприятиехэмрэ организациехэмрэ япашхэм шьогъазэр къамыутэлэнхэм епхыгъэ юфтихъабзэхэр зэшохыгъэн зэрэфаемкэ квартал пэпчь ишыкъиэгъэ къэбарыр алъагъээсынэу, предприятииер зыдэшыи чыпилэ, аш щылажъэхэрэм яспискэхэр, алъекуацэ, ацэ ыкъи ятацэ, ильэсэу къызыхъу-гъэхэр, юфту ашлэрэр итхагъэу медицинэ организациехэм алэклагъэхъанхэу.

2.3. Муниципальнэ образованием къыхиубитэрэ медицинэ организациехэм шьогъазэр цыфхэм къяутэллагъэу къызыхъагъэшырэм аш пешуеклорэ юфтихъабзэхэр зэрахъанхэмкэ зэдэлжъэныгъэ-гъусэнгъэ адьриялэнэу.

3. Адыгэ Республика псауныгъэм икъеухумэнкэ и Министерствэ:

3.1. Шьогъазэм пеуцужыгъээнхэмкэ яшыкъиэгъэ йээгъу ухэр ипальэм алэклагъэхъэгъэнхэм ынаэ тигъэтийнэу.

3.2. Псауныгъэм икъеухумэн фэгъэ-зэгъэ организациехэм ипальэм йээгъу ухэр алэклагъэхъэзэ ышынэу.

3.3. 2018-рэ ильэсийн мэзаем и 1-м нэс медицинэм илофышихъэм шьогъазэм ылъэнъикъомкэ ялофхэм язынет икъо зэгъэшгэгъэн нээлтэйнэу ыкъи ашкэ къэбарыр Адыгэ Республика псауныгъэм икъеухумэнкэ и Министерствэ.

3.4. Псауныгъэм икъеухумэн фэгъэ-зэгъэ организациехэм ипальэм йээгъу ухэр алэклагъэхъэзэ ышынэу.

3.5. 2018-рэ ильэсийн Адыгэ Республика щылэсэхэу шьогъазэмкэ прививкэ зыфашын фаехэм ялофхэм ынаэ атыригъэтэнэу.

3.6. Псауныгъэм икъеухумэн фэгъэ-зэгъэ учреждениехэм япашхэм (ягуа-дзэхэм, отделениехэм япашхэм) ашь-

хэкъе пшьедэкъыж зэрахъырэр икъо зэхаригъэшыкынзу.

4. Адыгэ Республика псауныгъэм икъеухумэнкэ икъэралыгъо бюджет учреждениехэм яврач шьхыаэхэм:

4.1. Медицинэм илофышихъэм шьогъазэм епхыгъэ юфтихъохэмкэ егъэджэн тедзэхэр афызэхашэнхэу. Аттестацемкэ комицсию ФБУЗ-у «Гигиенэмкэ ыкъи эпидемиологиекмкэ Адыгэ Республика и Гупч» зыфилорэм илъиклохэр хагъэхъанхэу.

4.2. Муниципальнэ образованиехэм ашыпсэхэу зынъижъ хэкъотагъэхэмрэ къэлэцыкъухэмрэ шьогъазэм епхыгъэ прививкэхэр ялэ-ямыгъэмкэ юфхэм язынет икъо агъэунэфынэу.

4.3. Предприятиехэмрэ организациехэмрэ япашхэм юф зышгэхэрэм яспискэхэр медицинэ организациехэм арахылэнхэу пшьедэрль афашынэу.

4.4. Адыгэ Республика псауныгъэм икъеухумэнкэ и Министерствэ медицинэм илофышихъэм шьогъазэм епхыгъэ прививкэхэр ялэ-ямыгъэмкэ юфхэм язынет икъо агъэунэфынэу.

4.5. Ильэс 18-м къыщегъэжъагъэу 55-рэ нэс зынъижъ медицинэм юфышихъэу прививкэ зыфамышыгъэхэм шьогъазэм пешуеклорэ прививкэр тогогчийт юфышигъэнэу.

4.6. Прививкэ ашыгъэ-амышыгъэ лъэнъикъомкэ анахъэу аупльэкун фаехэм ашыщыхъ гъесэнгъэм, сатыум, транспортым, фэл-фашихъэм ягъэцкэн, социальнэ пшьерильхэм язэшхохын епхыгъэхэр, ашпшэрэ ыкъи гурт еджа-пэхэм ястудентхэр, дээ къулыкъум дащынэу щытхэр, а лъэнъикъомкэ язынет агъэунэфынэу.

4.7. Шыкъе гъэнэфагъэу щылэм тетэу медицинэмкэ ишкъиэгъэ документациер алэклагъэхъанхэу.

4.8. 2018-рэ ильэсийн мэзаем и 1-м нэс медицинэм илофышихъэм шьогъазэм ылъэнъикъомкэ ялофхэм язынет икъо зэгъэшгэгъэн нээлтэйнэу ыкъи ашкэ къэбарыр Адыгэ Республика псауныгъэм икъеухумэнкэ и Министерствэ.

4.9. 2018-рэ ильэсийн мэзаем и 1-м нэс къалэу Мыекъуапэрэ Джэдэжэрайонырэ ильэс 20-м къыщегъэжъагъэу 29-рэ, джащ фэдэу ильэс 30-м къыщегъэжъагъэу 39-рэ нэс зынъижъ хэм шьогъазэм ылъэнъикъомкэ ялофхэм язынет арыгъэупльэкунэу.

4.10. Шэпхэ гъэнэфагъэу щылэхэм ялофхэм язынет арыгъэупльэкунэу.

адиштэу шьогъазэмкэ вакцинэр зэрашэнным анаэ тигъагъэтэнэу.

4.11. Лабораторнэ упплэкунхэм апае шьогъазэр къызээшлэгъэхэмкэ зэгуца-фэхэрэм яанализхэм яугоин зэрищы-клагъэм тетэу зэхашэнэу.

4.12. Санитарием ишапхъэхэм атэтуу, сымаджэхэм япчайгъэ нахьыбэ мыхъуным пае, шьогъазэр къызээшлэгъэхэр итгом къыхэгъэшыгъэнхэм анаэ тигъагъэтэнэу.

4.13. Вакцинэр ахэльхъэгъэнхэмкэ юфхэм язынет фэгъэхъыгъэ къэбарыр мафэ къэс псауныгъэм икъеухумэн фэгъээзгээ федэральнэ бюджет учреждениеу «Адыгэ Республика гигиенэмрэ эпидемиологиекмкэ и Гупч» зыфилорэм Адыгэ Республика псауныгъэм икъеухумэнкэ и Министерствэ алэклагъахъэзэ ашынэу.

4.14. Медицинэ организациехэм цыфхэм адызэрахъэрэ юфтихъабзэхэм шуагъэу къатырэм зыкъегъээтигъэнхэмкэ юфыгъо зэфэшхъафхэр зэшуа-хынхэу.

4.15. Шьогъазэр къамыутэлэнхэм пае цыфхэр аш зызэрэщаухъумэштэм щагъэгъозэнхэу.

5. Адыгэ Республика юфши-нэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэ и Министерствэ, Адыгэ Республика гъэсэнгъэмрэ шлэнгъэмрэ и Министерствэ гъэсэнгъэ зыща-рагъэгъотырэ къэлэцыкъу учрежде-ниехэм япашхэр ягъусэхэу къы-къэлэцыкъорэ юфтихъабзэр зэшуа-хынхэу игъо афэлъэгъүгъэнэу:

5.1. Гъэсэнгъэ зыщарагъэгъотырэ къэлэцыкъу учреждениехэм ашлажъэхэрэм, ахэм ачэс къэлэцыкъухэм вак-цинхэр ахалхъан зэрэфаэр агурь-гээгъэнхэмкэ юфтихъэбээ гъэнэфагъэхэр зэдэзэрахъанхэу.

6. Организация зэфэшхъафхэм япашхэм:

6.1. Предприятиехэм ашлажъэхэрэм санитарием ишапхъэхэм адиштэу вакцинхэр ахэльхъэгъэнхэмкэ, а лъэнъикъом епхыгъэ юфтихъабзэхэр зэрищы-клагъэм тетэу зэшохыгъэнхэмкэ, организациехэм ашлажъэхэрэм яспискэхэр медицинэм епхыгъэ къулыкъушлэхэм алэклагъэхъэгъэнхэмкэ юфыгъо гъэнэфагъэхэр зэшуа-хынхэу.

7. Роспотребнадзорым и Гъэорышланлэу Адыгэ Республика юфхэм ынаэ атыригъэтэнэу:

7.1. Зэпахырэ узхэмкэ, шьогъазэри ахэм зэрахэтэу, эпидемиологиим ылъэ-

ныкъокэ юфхэм язынет фэгъэхъыгъэ къэбарыр квартал пэпчь игъом алэклэ-гъэхъэгъэнэу.

7.2. Зынъижъ хэкъотагъэхэмрэ къэ-лэцыкъухэмрэ ипальэм прививкэхэр афэшыгъэнхэмкэ юфтихъабзэхэм язэ-шохын зэрэкорэм.

7.3. Отчет гъэнэфагъэхэр агъэхъа-зырхэ зыхъукэ медицинэ организациехэм къатырэ къэбарыр ишыгъапъялэ гүнэ лъафынэм.

7.4. Шьогъазэм пешуеклорэ вакцинэм извещенкэ хэбзэгъэуцугъэ щылэр укуя-гъэ мыхъунэм.

7.5. Шьогъазэм зыкъызыщиштэгъэ чыпилэ юфтихъэбээ гъэнэфагъэхэр игъом гүнэзшэуахынхэм.

7.6. Туроператорхэм, турагентхэм, джащ фэдэу шьогъазэм зыкъызыщиштэгъэ хэгъэгъухэр къызэрэгъэлэгъунхэу икъхэрэм шьогъазэр къамыутэлэнхэм пае прививкэхэр арагъэшын зэрэфаэр агурьгээгъэнхэм.

8. Псауныгъэм игъэлтийн фэгъэ-зэгъэ федеральнэ бюджет учрежде-ниеу «Адыгэ Республика гигиенэм-кэ ыкъи эпидемиологиекмкэ и Гупчэ» мы къыкъэлтыкъохэрэр зэшуи-хынхэу:

8.1. Эпидемием пешуеклорэ юфтихъабзэхэр медицинэ организациехэм зэхашхэхэрэм алъипльэнэу.

8.2. Научнэ-методичэгъэ гупчэ гъэнэ-фагъэхэр игъусэхэу шьогъазэм игъэ-нэфынкэ юфтихъабзэхэм язынет зэрищы-клагъэм тетэу зыгъигъэзэнхэу.

8.3. Квартал пэпчь иммунологиекмкэ комицсиехэм юфту ашлэрэ зыкъызы-хэфыгъэ къэбарыр Роспотребнадзорым и Гъэорышланлэу Адыгэ Республика юфхэм ылъэнхэм.

8.4. Шьогъазэм пешуеклорэ привив-кэхэр игъом зэрашыгъэхэм иупльэкун зэхищэнэу.

8.5. Шьогъазэм зыщаухъумэнхэм пае цыфхэм я

ТиЦЫФ ЦЭРЫЛХЭР

Егъашы сщыгъупшэжьиштэп

Иорэдхэмкээ кытхэт цыфым дунаир ыхъожыгъами, псэ зыпытым фэтэгъадэ. Сэмэгу Гоощнагю Тхэм кыритьгъэ макъэм ешушлээ, лъэпкъ искуствэр лъагэу ылэтигъ.

Журналист сэнэхъатым сырлыжъээ, Сэмэгу Гоощнагю ыдэжь сыкли, зэдэгүүшлэгээ дыси-

лагъэр егъашы сщыгъупшэжьиштэп. Кынгүүшлээ зыхъукэ, макъэр зэригъэорышлэр шыкцэр зэз-

гъепшэштэп сшэштэгъэп. Орэдым фэдэу игуущааки тамэритыштэгъ.

Адыгэ пэсэрэ орэдхэр ыугъоижынхэр, тхыль шъхъаф шыгъэхэу кынхаригъеутынхэм зэрэплэлтийр кынсифуати, исурэтхэм ашыц нэпэеплэу кынситыгъагъ.

1928-рэ ильэсийн щилэ мазэм и 30-м Сэмэгу Гоощнагю Псэйтэйкү кыншынхуяа. Гум кынхыгъэ сэнэхъатыр зеригъэгьо-

ти, дунаим цэрыло щыхъуугъ.

Адыгэ Республикаан икомпозиторхэм я Союз зынэхашаагъэр ильэс 25-рэ зэрэхъуяа гэхтапам итгээжээгъэу хэдгээнэфыкыши. Сэмэгу Гоощнагю фэгъехыгъэхэ зэхахъэхэм къэбар гъешлэгъонхэр ашызэхэтхыщты. Иэнэ хураар мэлыльфэгъу мазэм Мыеекуапэ щыклющт. Гоощнагю ымакъэ зытэхгэхэхэ дисхэм, цыфхэм ягуу къэкижхэм тядэушт.

Искуствэр тибанийгъ

Тиорэд дунаим зыщелэты

Адыгэ Республикаан инароднэ артистэу Дэрбэ Аслын лъэпкъ искуствэм лъэужэу кынхигъэнагъэр тарихын хэклюкэштэп. Ишүүшлэгъэкээ, орэдэу кыншытгъэхэмкээ непи ар кытхэт. Апэрэ Урысые зэнэкьюкоу «Дахэ си дунай» зыфиорэр артист цэрыло ишлэжь, Адыгейм искуствэ хэхъоныгъэ фэзышыгъэхэм афэгъехыгъ.

Сурэтхэр зэхахъэм
кыншытгъэхъэх.

Зэнэкьюкоурагъэхэн ыпээкээ зэхахъэр зезищэу, Адыгэ Республикаан изаслуженэ журналистэу Тэшбу Светланэ лъэпкъ искуствэм изыкъегъэлэтын зидахьышу хэзүүхъагъэхэу Дэрбэ Аслын, Бэшкэкъо Масхьудэ, Сэмэгу Гоощнагю, Лъэцэркъо Кимэ ашэхэр кынриуагъэх. Нэбгырэ пэчч щынэнгъээ гэгогу кынкүүгъэм ехынлэгъэ хуугъэшлэхъэрэхэр экранышхом кынтиридаагъэх.

Хэгъэгум, плыхъужынгъэм, плунгъэм, шульэгъум яхынлэгъэхэрэдхэр Дэрбэ Аслын, Сэмэгу Гоощнагю ярепертуархэм ахэтгэх. Адыгэхэм яшэн-хабзэхэм яхынлэгъэ орэдэу Сэмэгу Гоощнагю ысугъээр зэхахъэм щизэхтэгъигъ. Пышнэо цэрылоу Лъэцэркъо Кимэ кынджэхъуугъэ Г. Сэмэгум диским тыритхэгъэ орэдэр жын хуурэх.

Дунаим щизэлъашлэрэ ансамблэу «Налмэсэр» Хэгъэгум зэошхом ынж ыльэ тэзигъеуцожыгъэмэ ашыц художественнэ пашу купым илэгъэ Бэшкэкъо Масхьудэ. Зэнэкьюкум изэхэшлэхэр шуукэ афэтэлэгъу.

Адыгейм искуствэ щизэлъашлэхэу дунаим ехынгъэхэр ныбжыкэхэм нахьшую ашэнхэмкээ, щысэ атырахынмкээ къэгэлэгъоныр гъешлэгъонэу зергээлэгъигъэр.

Республикэм и Къэралыгъо ансамблэ цэрылоу «Налмэсэм» кыншоу «Зэфактор» кыншыгъ. Ахътэо Беллэрэ Ишынэ Русланэр якшаклохуу артистхэр дахэу уджыгъэх. Адыгейм, Пышнэ язаслуженэ артисткэу Лъэцэр Риммэ лъэпкъ орэдир кыншыгъ. Шытхъалэ кынкүүгъэ къэлэцфыклоу Тимофей Вицюк А. Дэрбэм ирепертуар кынхэхыгъэу Натхъо Джанхъотрэ Мэшбашэ Ихъякъэрэ зэдаусыгъэу «Дахэ си дунай» зыфиорэм адигабзэкээ тыригъэдэгъу.

Адыгэ Республикаан культурэм-кэ иминистрэу Аульэ Юрэ зэхахъэм хэлажъэхэрэм къафэгушуагъ, зэнэкьюкум нахь зиушомбгүүнмкээ амалышуухэр зэрэшлэхэр хигъеунэфыкыгъ. Ильэсийн 5 зыныбжхэм къа-

щыублагъэу ныбжыкэхэр купхэм ахэтхэу зэнэкьюкугъэх. Орэдьохэм, къэшшуаклохэм, гимнастикэм пыщагъэхэм ялэпэсэнэгъэ къагъэлэгъуагъ. Инэм кынкүүгъэ къэлэцфыклоу къэшшохуу ансамблэу «Мэшлобзий» зыфиорэм шуухафтын шытхъалэ «Гран-при» зыфиорэр фагъэшшошагъ. Адыгэ кыншоу кыншыгъэр лъэпкъ шуашу ашыгъимки къагъэдэхагъ.

Краснодар искуствэхэмкээ иеджапэу «Псынэкэч» зыфиорэм, къэшшохуу купэу «Дартсым» Шытхъалэ зыншызгъасэхэрэм шытхъуцэхэр афаусыгъэх. Крымскэ иансамблэу «Тыжын макъэхэр», Тульскэм иестраднэ-балынэ къэшшохуу купэу «Жемчужинкэхэм», нэмыкхэм уядэункэ, уялтынкэ гъешлэгъоныгъэх.

Тэхүүтээмькээ районым икэлэеджаклохэм Кавказым, Адыгэйм, тызыщыпсэурэ хэгъэгум афэгъехыгъэхэ орэдхэр къауагъэх. Адыгейм, Пышнэ язаслуженэ артисткэу Лъэцэр Риммэ ыгъасэхэу Къэлэбий Замрэт, Милена Косировам, Пышнадэткю Аминэ апэрэ чынпэхэр кындахыгъэх.

Зэнэкьюкоу

Адыгэ Республикаан культурэм-кэ иминистрэу Аульэ Юрэ зэхахъэм хэлажъэхэрэм къафэгушуагъ, зэнэкьюкум нахь зиушомбгүүнмкээ амалышуухэр зэрэшлэхэр хигъеунэфыкыгъ. Ильэсийн 5 зыныбжхэм къа-

ти, дунаим цэрыло щыхъуугъ.

Адыгэ Республикаан икомпозиторхэм я Союз зынэхашаагъэр ильэс 25-рэ зэрэхъуяа гэхтапам итгээжээгъэу хэдгээнэфыкыши. Сэмэгу Гоощнагю фэгъехыгъэхэ зэхахъэхэм къэбар гъешлэгъонхэр ашызэхэтхыщты. Иэнэ хураар мэлыльфэгъу мазэм Мыеекуапэ щыклющт. Гоощнагю ымакъэ зытэхгэхэхэ дисхэм, цыфхэм ягуу къэкижхэм тядэушт.

Зэхэзыагъэр
ыкыи кыншытгъэхъэ

Адыгэ Республикаан лъэпкъо Иофхэмкээ, Икыб къэралхэм ачы-
псэурэ тильэпкъэгъу-
хэм адырээ зэлхын-
гъэхэмкээ ыкыи къэ-
бар жыгъэм иамал-
хэмкээ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къацхырэр А4-кээ
заджэхэр тхъапхэу
зипчагъэкээ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлээр, шрифтыр 12-м
нахь цыкунэу щытэп.
Мы шапхъэхэм ади-
маштэрэ тхыгъэхэр
редакцием зэкгээжээжых.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыншытгъэхъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкээ,
телерадиокэтын-
хэмкээ ыкыи зэллы-
Иссыкээ амалхэмкээ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чынгыз гээоры-
шапы, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыншытгъэхъатырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкхэмкээ
пчагъэр
5012
Индексхэр
52161
52162
Зак. 150

Хэутын узцы-
кэлтхэнэу щыт ухахтэр
Сыхытэр
18.00
Зыншытгъэхъэх
уахтэр
Сыхытэр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэр
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэжээж
зыхыырэ секретарыр
Хъурмэ
Хъ. Хъ.

Зэнэкьюкум ехынлэгъэ тхыгъэхэр тапэки кынхэтутыщых.

Нэкхубгъэр
зыгъехызьыгъэхъэр
ЕМТЫЛН Нурбый.